

ԼԻԼԻ ՄԻՐՈՒՄՅԱՆ

ԵՊՀ

ՇԱՐԱՀՅՈՒՍԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐԻ ՈՃԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔԸ ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿՅԱՆԻ ՀՈՒՇԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ

Րոողի կերտած գեղարվեստական արժեքավոր ու տպավորիչ պատկերները ոչ միայն լեզվի բառային միավորների իմաստային փոխակերպությունների, բառերի հատուկ կապակցությունների, այլև քերականական, հատկապես շարահյուսական տարբեր կառույցների ու միջոցների գրասեղաններ են: Ինչպես նշում է Ֆ. Խլղաթյանը, «բառերից բացի, պատկերավորության կարելի է հասնել նաև քերականական, նամանավանդ՝ շարահյուսական միջոցներով: Արտահայտչական-պատկերավորման հսկայական հնարավորություններ ունեն անվանական նախադասությունները եւ բառ-նախադասությունները: Պատկերի կերտման գործում պակաս կարեւոր չեն նաև ուրիշ, հնչերանգը, շարադասությունը եւ այլն»¹:

Լեզվական մակարդակում ոճական երանգավորում չունեցող՝ չեզոք «քերականական ձեւերը կարող են ընդգծված արտահայտչական երանգ ստանալ միայն այն դեպքում, եթե լեզվական համակարգում կան համապատասխան, նույն գործուն նշանակությամբ եւ միայն մասնակի հատկանիշներով իրար հակադրվող քերականական գոյն երկու միավորներ»²:

Շարահյուսական տարբեր միավորների արտահայտչական լայն հնարավորությունների հիմքում շարահյուսական հոմանիշների եւ գուգաձեւերի առկայությունն է: Այս կամ այն ձեւի ընտրությունն ու գործածությունը նպաստում են ոչ միայն ոճական-գեղարվեստական որոշակի խնդիրների լուծմանը, այլև գրողի ոճի եւ լեզվամտածողության ինքնատիպության բացահայտմանը. «Յուրաքանչյուր գրողի անհատական ոճի բանալին նախ եւ առաջ շարահյուսության մեջ պետք է փնտրել»³:

¹ Ֆ. Խլղաթյան, Խոսքի պատկերավորությունն իբրեւ ոճաբանական գիտակարգ, «Հայագիտության եւ զուգարթական լեզվաբանության հարցեր», պր. Բ., Երևան, 2002, էջ 45:

² Стилистика художественной речи, Киев, 1982, с. 82.

³ А. Ефимов, Стилистика художественной речи, Москва, 1961, с. 415.

Ս. Կապուտիկյանի արձակը⁴ զգալի չափով բանաստեղծական է, ունի չափածոյին բնորոշ տարրեր: Սրա բացատրությունը լավագույնս տալիս է Հեղինակը. «Այն, ինչ որ պիտի գրեմ... կլինի բանաստեղծի խոսք» (1-12): Բանաստեղծ հուշագրողի լեզվական արվեստի այս առանձնահատկության հիմքում ոչ միայն պատկերավորման-արտահայտչական միջոցների, այլևև առավելաբար բանաստեղծական խոսքին հատուկ շարահյուսական տարրեր իրողությունների լայն դրսևորումներն են: Դրանց տարածված կիրառություններով հարուստ է նաև գրողի չափածոն⁵, իսկ հուշագրություններից՝ հատկապես «Քարավանները դեռ քայլում են», «Խճանկար հոգու եւ քարտեզի գույներից» ստեղծագործությունները: Գրողի խոսքարվեստում գերակայող շարահյուսական որոշ կառույցներ ու միավորներ լայն գործածություն ունեն հատկապես ժողովրդական կենդանի խոսքում:

Անվանական անդեմ նախադասությունները հուշագրական երկերի լեզվի բանաստեղծականությունը պայմանավորող շարահյուսական միջոցներից են: Դրանց «կենտրոնական անդամի ուղղական հոլովով արտահայտված լինելը ինքնըստինքյան ցույց է տալիս տվյալ առարկայի առկայությունը խոսելու պահին, եւ այլևս խոսողը կարիք չի ունենում կիրառելու է կամ կա վերացական բայերը»⁶: Ինչպես հայտնի է, այս միակազմ նախադասություններում չկան դիմավոր բայեր, բայց նկարագրությունը բավական շարժուն է, տեսանելի, որով էլ պայմանավորված են շարահյուսական այս միավորների ոճական առավելությունները:

Անվանական անդեմ նախադասությունները հուշագրությունների լեզվում ունեն ոճական տարբեր նշանակություններ: Կապուտիկյանը հիշողության մեջ վերականգնում եւ ներկայացնում է անցյալը, այցելած տարբեր վայրերն ու դրանց տեսողական պատրանքը ստեղծում է այնպիսի միանգամ անդեմ նախադասությունների միջոցով, որոնց գլխավոր անդամները տեղանուններ են. «Հալեպ» (1-499, 501), «Դամասկոս» (1-

⁴ Նկատի ունենք Ս. Կապուտիկյանի հուշագրական երկերը՝ «Քարավանները դեռ քայլում են», Երկերի ժողովածու 2 հատորով, հ. 2, Երևան, 1973 (այսուհետև՝ 1), «Խճանկար հոգու եւ քարտեզի գույներից», Երկեր 3 հատորով, հ. 3, Երևան, 1985 (այսուհետև՝ 2), «Գույներ նույն խճանկարից», Երևան, 1989 (այսուհետև՝ 4), «Հոգու նույն երթուղիներով», Երևան, 1993, «Քարավանները հեռանում են», Երևան, 1999: Վերջին երկու հուշագրություններն ամփոփված են նաև «Իմ կածանը աշխարհի ճանապարհներին» գրքում, Երևան, 2002 (այսուհետև՝ 3):

⁵ Տես Ս. Հարությունյան, Միլվա Կապուտիկյանի չափածոյի լեզուն եւ ոճը, Երևան, 1992, էջ 132-152:

⁶ Ս. Գյուլբուղադյան, Միակազմ նախադասությունները ժամանակակից հայերենում, Երևան, 1967, էջ 146:

86,87), «Նիագարա» (2-23), «Լաթափիա» (1-499), «Ջահլե» (1-499), «Կահիրե» (1- 501), «Փարիզ» (1-503), «Բեյրութ» (1-501):

Անվանական անդեմ այլ կառույցներ, որոնք հաճախ ձևավորված են *ահա*⁷ բառով, նպաստում են նաեւ գրողի այցելած տարբեր վայրերի հակիրճ նկարագրությունը. «Սահակյան արահ... Բարակ, անարվեստ պատեր ու փայտյա բարակ սյուների վրա կանգնած փայտյա լայնածավալ տանիք» (1-70), «Մոնրեալի Լյեթ կոչվող «հայկական» թաղամաս: Լայն, սակավամարդ փողոցներ, ոչ բարձրահասակ, բարեկարգ, բայց ինչ-որ համր ու անմարդամուր տներ ...Ահա եւ խանութները՝ իրենց մոայլ խանութպաններով եւ հայերեն ցուցանակներով» (2-112-113):

Հեղինակային խոսքում տարածված բազմանդամ պատմողական-անվանական անդեմ նախադասություններով գրողն առավել կենդանի ու բնական է պատկերում նաեւ բնությունն ու շրջապատող միջավայրը, ստեղծում, օրինակ, գիշերային Բեյրութի, ցուրտ ու անհրապույր Չիկագոյի գեղարվեստական-զգացմունքային նկարագրություններ, բնագծում տպավորությունը. «Լուռ, բայց եւ բազմախոս, ծովերով ու կրակներով լեցուն բեյրության վերջին գիշեր...» (1-408), «Չիկագոյի շրջակայք, ցուրտ ու ձմեռ, խուլ ձյունների մեջ թաղված օդար, անծանոթ այս տունը, ավելի քան օդար այս թերթը եւ հանկարծ իմ մոտիկ գրական ընկերոջ՝ ավարացի Ռասուլ Համզաբովի այսպեղ հայտնվելը՝ սովետական կյանքն իր բոլոր զուգորդումներով...» (2-188):

Անվանական անդեմ նախադասությունները սեղմ ու հակիրճ են արտահայտում գրողի հոգեկան ապրումները, խոհերն ու մտորումները, որոնք առնչվում են օտարության մեջ ոչ ինքնակամ ապրող սփյուռքահայերին, նրանց հուզող խնդիրներին: Ալեկոծվում է գրողի ներաշխարհը, երբ կարգում է Մեքսիկայի կրթական հաստատությունում երբեք է հանդիպած Մելինե Պապովյանի նամակը, լսում ռադիոյով հնչող «Քնար» երգչախմբի ղեկավար Արսեն Սայանի ծանոթ ձայնը . «Նորից մի նամակ, Սփյուռքի փվայտող, փոթորկվող, խռովված հոգիների հայտնումները խրաչնող մի ուրիշ վավերաթուղթ» (4-630), «Հեռավոր Ամերիկայից, հեռավոր այդ լեռան մասին, ու մոտիկ, ծանոթ մի ձայն, արտաբերման ծանոթ ելեւէջներ» (2-175):

⁷ Հուշագրությունների լեզվում տարածված եւ գրողի ոճին առավել բնորոշ են *ահա* եղանակիչով սկսվող երկկազմ նախադասությունները: Միտ անցյալի վերհուշը ներկայացնելով խոսքի պահին՝ գրողն ավելի անմիջական, մտերմիկ է դարձնում խոսքը. «Ահա նստած են այդ ժողովի ներկայացուցիչները» (1-334), «Ահա այդ... քաղաքը շտրիակալություն է հայտնում» (4-167), «Ահա դեպի այս տաճարը առաջնորդեց ինձ Հովիկ Էթյանը» (2-186), «Ահա... նստել է մի ծերունի» (1-72) եւ այլն:

Թերեւս այս նախադասութիւններն առավել համոզիչ են մի այլ պատճառով եւս. սրանք գրեթե ճշգրտորեն փոխանցում են կարոտը, ցավը, թախիծը, հուշագրող բանաստեղծուհու հոգեբանական լարումը: Անակնկալի եկած եւ հոգեկան խռովքը զսպող մարդը սովորաբար երկարաբան չէ, եւ հենց այսպիսի նախադասութիւնները դառնում են առավել հարմար միջոցներ մտքի սեղմ արտահայտութեան համար:

Հուշագրութիւններում գրողը հաճախ է մտքի արտահայտման միջոց դարձնում անվանական անդեմ նախադասութիւնները, որոնք ընդգծում են հույզը, զգացական լիցք հաղորդում խոսքին. «Մաքուր, միամիտ մեր բառերը, մեր հառաչախառն շնչառությունը, մեր սրտերի ցալոյր քերկրանքը, մեր այդ կարոտը, մեր ցմահ սիրահարվածությունը մեր լեզվին, մեր երգին, մեր երկրին, մեր այս ցմահ երջանկությունը...» (2-190), «Պինդ ու կոտ բառեր, պինդ ու կոտ մտածողություն՝ սակայն տաքացած խորունկ մի ներուժությամբ, զգացմունքով» (4-217):

Խոսքին յուրահատուկ զգացմունքայնութիւն են հաղորդում նաեւ այն անվանական անդեմ նախադասութիւնները, որոնք հանդես են գալիս որպէս բարդ նախադասութիւնների բաղադրիչ, նախորդում դիմավոր կազմութիւններին: Լեզվական տարբեր իրողութիւնների համադրմամբ առաջանում են նկարագրական խոսքի կտրուկ անցումներ, ավելի է ընդգծվում գրողի հոգեկան լարումը. «Արյուն, թալան, իրարանցում, սարսափահար հայ գյուղացիները փախչում են դեպի մոտիկ լեռները» (1-291), «Չորս կողմը ամպ ու անձրեւ, անհյուրընկալ ճանապարհ, շրապելուց թե անձրեւի կաթիլներին քրտնած մեքենայի ապակիներ, լույսով տեղ հասնելու անհանգստություն, եւ սհա վերջապէս հորիզոնում գծվեց «աշխարհի ութերորդ հրաշալիքը»՝ Մոն-Մեն-Միշելը» (4-55):

Հեղինակային խոսքի բանաստեղծականութիւնն ու արտահայտչականութիւնը պայմանավորված են նաեւ թերի նախադասություններով: Ոճական այս արժեքով են օժտված հատկապէս դիմավոր բայի լրիվ կամ մասնակի զեղչում ունեցող նախադասութիւնները: Հետաքրքիր են այն կառուցները, որոնցում զեղչված են պարզ ստորոգյալները, որոնք, սակայն, հասկանալի են խոսքի ընդհանուր կառուցվածքից, նախադասութեան մտքից. «Ժամանակ չկա եւ դրա համար է՝ ինքնաշարժով» (1-14), «Մի երկու վայրկյանից՝ նորից պայթյուն...» (2-138), «Այնուհետեւ՝ նորից լոռություն, այս անգամ արդէն զարմանալի» (2-46), «Դրանից է՝ ներկաների բարձր, գերզգայուն տրամադրությունը» (1-272):

Խոսքը բնական երանգ է ստանում, դառնում առավել բարեհունչ ու ռիթմիկ, երբ զեղչվում են օժանդակ բայերն ու անվանաբայական ստորոգյալների հանգույցները. «Այլեւս ողբ չեմ ասում, ողբը սպառվել է, արցունքի ակը՝ ցամաքել» (2-400), «Նրան նայելիս... քո տրամադրությունն էլ է բացվում, ամպերի խտությունը՝ նոսրանում» (3-96), «Ահագին մի շուն... մուշ-մուշ նայում է, տերն էլ՝ ժպտադեմ մի պարանի» (2-124), «Գույներ չեն, կարմիր, կանաչ, կապույտ, դեղին ճիչեր» (2-124), «Ահա թե ինչու այդքան դժվար է բաժանումը, այդքան խորացած անթիվ հրաժեշտների դառնությունը» (1-498):

Հեղինակային խոսքին յուրահատուկ քնարականություն են հաղորդում նաեւ այն կառույցները, որոնցում զեղչված են դիմավոր միակազմ նախադասությունների հանգույցները: Այսպիսի կառույցները շատ բնորոշ են հուշագրությունների լեզվին. «Գոնե փողոցն ու շենքերը երեւան, բայց անձրեւ է, մշուշ» (1-11), «Ցերեկ է, պայծառ, արեւոյր օր» (2-408), «Ճամփեզրին գյուղեր են, նորարի ծառերի շարմաղ կանաչը» (2-435-36), «Ծխնելույզներ են, խառնիխոռն կառուցումներ, չորս կողմի փովող հեղձուցիչ, ռոնգր կծկծացնող օր» (2-399), «Սպասասրահում անասելի խեղդուկ օդ է, շոգի ու մարդկային տարամաշկ բուրմունքների խառնուրդ: Դրսում՝ բրազիլական կիզիչ արեւ» (4-502):

Բանաստեղծական խոսքի արժեք ունեն գրողի հուզմունքն ընդգծող, խոսքն ավելի ազդեցիկ, ներգործուն դարձնող հանգույցի, ստորոգյալի զեղչմամբ բազմաբաղադրիչ կառույցները, որոնք բանաստեղծ հուշագրողի լեզվամտածողության ուրույն դրսեւորումներից են: Արձակ տողերի ներքին հանգավորումը խոսքը դարձնում է ռիթմիկ, բարեհունչ. «Մի տեղ՝ թանկագին մարդիկ, մի այլ տեղ՝ թանկագին շիրիմներ, մի ուրիշ տեղ՝ թանկագին հիշարարկներ, ու բոլորն էլ ցրված, ցլրված, բոլորն էլ՝ սրտի կարոտ, սրտից մաս ու մասնիկ վերցնող...» (2-277-278), «Արարարի տեղակ՝ քանաս-տեղծություն Արարարի մասին, Երեսանի տեղակ՝ երգեր Երեսանի մասին, հայրենի հողի եւ արեւի տեղակ՝ պայմանություններ հողի եւ արեւի մասին: Եւ այս բոլորը մեկտեղ՝ քանաստեղծությունը, երգերը, պայմանությունները՝ հայրենիքի տեղակ, հայրենիքի փոխարեն» (1-200):

Ս. Կապուտիկյանի հուշագրությունների լեզուն աչքի է ընկնում նաեւ զեղչված ենթակայով նախադասությունների բազմաթիվ դրսեւորումներով, որոնք առավել բնորոշ են ժողովրդական խոսքին: Դրանք սեղմ ու արտահայտիչ խոսքի ինքնատիպ արտահայտություններ են. «Նստում եմ» (1-170), «Մոտեցանք» (1-74), «Գրկախառնվում ենք» (2-276), «Ժպտում եմ»

(1-27), «Բացում եմ ու ժպտում» (1-172), «Ժպտացի. մերոնցից են» (1-10), «Գնում ենք ուրքով. մոտիկ է, ու անձրեւն էլ դադարել է» (1-16), «Նայում եմ, կնոջ խոշոր ու սեւ աչքերում արցունք կա» (2-40), «Կարդում եմ. շնորհալի բանաստեղծ է...» (4-182), «Նայեցի՝ գեղեցիկ աչքեր ունեւ, առինքնող ժպիտ, ձայնը զարմանալի մեղմ էր, աչքերին համապատասխան» (3-306):

Հեղինակային խոսքը հարուստ է շարահյուսական այնպիսի կառույցների դրսեւորմամբ, որոնք ունեն էական բայով արտահայտված ստորոգյալ: Դրանք նույնպես նպաստում են հեղինակային խոսքի ժողովրդականությանը եւ, ըստ Ռ. Իշխանյանի, երկկազմ նախադասութիւններ են՝ ձեւավորված ենթակա եւ էական բայով արտահայտված ստորոգյալ հարաբերութեամբ⁸: Գրողի խոսքարկեստն աչքի է ընկնում բարդ նախադասութեան կազմում, հազվադեպ առանձին հանդես եկող սեղմ ու հակիրճ այդպիսի կառույցների բազմաթիւ դրսեւորումներով, որոնք հեղինակային խոսքին հաղորդում են նաեւ մտերմիկ երանգ. «Բեաթրիան է, իմ սիրելի, քնքուշ Բեաթրիսը» (1-59), «Հակոբ Քոռոզլյանն էր, որին այսօր դեռ չէի տեսել» (1-130), «Դարձյալ Խաչիկն է, նստած է նույն տեղում...» (2-379), «Ազնիւն է, Սան Պաուլուից մեզ հետ Ռիո դե Ժանեյրո ժամանած մեր նոր ծանոթուհին» (4-377), «Շահան Նաթալին է՝ իմ հին ծանոթը» (2-276), «Տուրեն Ժամկոչյանն է» (1-196), «Մերոնք են» (4-197):

Ս. Կապուտիկյանի հուշագրական արձակում ոճական որոշակի արժեք ունեն նախադասության բազմակի անդամները: Իրենց լայն կիրառութիւններով դրանք հիմնականում նպաստում են հեղինակային խոսքի բանաստեղծականացմանը:

Ամբողջութեամբ ու խորութեամբ ներկայացնելով առարկաները՝ բազմակի ենթակաները առանձին-առանձին շեշտվում են, խոսքը դարձնում առավել արտահայտիչ ու ներգործուն, ընդգծում հուզական ապրումը. «Հայերի հոգում սուգը, ահը, զայրոյթն ու խռովքը խառնվում էին իրար...» (1-147), «Թե ինչքան ջանքեր թափեց օսմանյան Թուրքիան... գիտեն ոչ միայն շնչավորները, այլեւ անշունչ լեռներն ու ձորերը, քարուքանդ քաղաքներն ու ավերված վանքերը, մեռյալների շնչից կրկնապես մեռած անապատները, արյունախեղդ գետերն ու մահվան կամուրջները» (2-198-199), «Հայացքի մեջ՝ քաղաքավարի մնալու ջանք, զուսպ զայրոյթ, վախ ու հեղափոխություն կար միաժամանակ» (4-62):

⁸ Ռ. Իշխանյան, Արդի հայերենի շարահյուսություն. պարզ նախադասություն, Երևան, 1986, էջ 304:

Հեղինակի խոսքին յուրահատուկ արտահայտչականություն ու քնարականություն են հաղորդում նաեւ բազմակի բացահայտիչները. «Գալիս էին ինչ-որ հեռուներից կիսամերկ, սոված աչքերով բազմություններ՝ ծերեր, կանայք, երեխաներ, ու գնում էին ինչ-որ հեռուներ» (1-31), «...ամեն ինչ՝ թուխ-երկարուկ դեմքը, աչք-ունքը, ծամերը, կրակված սիրտը, շողարձակ արցունքը՝ ամեն, ամեն ինչ հայերեն է, բացի դավաճան լեզվից» (2-30), «Ամեն ինչ միեւնույն է, գորշ ու միապաղաղ՝ կանայք, աշխատանքը, լրագրերը, փողոցները, աշխարհը» (4-45):

Բազմակի անդամների դրսեւորումները հաճախ առաջացնում են նաեւ կուտակումներ, խոսքը դարձնում երկարաշունչ ու ձգձգված, թուլացնում խոսքի քնարականությունն ու գեղարվեստական ընկալումը: Բազմաթիվ օրինակներից նշենք երկուսը միայն. «Եւ այսպես, ծաղիկների, համբույրների, ծափերի, բացականչությունների, ողջագուրումների, հանդիպումների, սիրո, ծիծաղի, արցունքների, մաղթանքների, օրհնությունների վիթխարի մի հորձանք՝ ալիքվելով դեպի ինձ է գալիս» (1-11), «Ո՛հ, Խարբերդից, Բիթլիսից, Բղիից, Վանից, Արաքլիրից, Հաճնից, Կահիրեից, Բեյրութից, Հալեպից, Թեհրանից, Աթենքից, Բուխարեստից չէ՛, որ ծայր է առել այդ նավարկությունը դեպի ամերիկյան ափերը. ծայր է առել Ստամբուլից, Յըլդըզ Քյոչկից, երիտասարդ թուրքերի դավադիր նիստերը պարտակող սենյակախորշերից...» (2-7):

Ս. Կապուտիկյանի խոսքարվեստը բնորոշվում է նախադասության հարակից անդամների՝ ձայնարկությունների, ներդրյալ կապակցությունների ու նախադասությունների հաճախակի դրսեւորումներով: Դրանք գրողի, ինչպես նաեւ հերոսների տարաբնույթ հույզերի ու ապրումների, հուշերի ու մտորումների լեզվական անմիջական, բնական արտահայտիչներ են՝ բնորոշ հատկապես ժողովրդական կենդանի խոսքին. «Է՛, դուտոր...» (1-69), «Է՛հ, թող այս մեկն էլ... երջանիկ լինի» (4-581), «Ո՛հ, այդ ճաշկերույթները» (1-124), «Օ՛, բախտավոր պատահմունք» (4-203), «Օհո՛, բանից դուրս է գալիս...» (2-159), «- Ծո՛ւ, սա կինը «Ֆուլի Բերժե» պիտի երթա» (1-15), «-...է՛, իշտե աս ալ հայերուս հարսնիքն է» (1-158), «...բայց, դու մի ասի, տատիկները ու մի քիչ էլ պապիկները ճամփորդում են «բարի նպատակով»...» (2-99), «Մարդը հայրենասեր է, խոսք չկա...» (4-97), «Երիտասարդությունը այդպես է ուզում, շար լավ, կներկենք այդպես» (2-124), «Կանգնեցինք ցուրտ ու անհրապույր միջանցքում, որտեղ մի նստարան իսկ չկար (թե՛ ո՛ր մնաց արտասահմանյան սերվիսը, չգիրեմ)» (3-26), «Զրուցում են, երկուսն էլ երեխաների պես քաշվելով ու շիկնելով: (Սա ինչ տեսակ Փարիզ է,

չեմ հասկանում)» (1-10), «*Խանութի դռան մոտ հիշատակի համար լուսանկարվեցինք...* (սկանչը կանչի Բեյրութի, Հալեպի, Կահիրեի վաճառորդների)» (2-112):

Այսպիսով, լեզվի շարահյուսական միջոցների ոճական լայն հնարավորությունները նպաստում են հեղինակային խոսքի արտահայտչականությանը, ինչպես նաև ժողովրդականացմանը: Ոճական զգալի լիցք ունեցող, էպիկական խոսքին բանաստեղծական շունչ ու երանգ հաղորդող շարահյուսական կառույցները խոսքը դարձնում են առավել կոռև ու ազդեցիկ: Խոսակցական լեզվին բնորոշ շարահյուսական միավորներն ապահովում են հեղինակային խոսքի բնականությունն ու անմիջականությունը:

РЕЗЮМЕ

В языке мемуаров С. Капутикян различные синтаксические единицы имеют большое стилистическо-выразительное значение (структурные типы предложения: номинальное безличное, неполные предложения, структуры выраженные значимым глаголом *э*, дисконтирование, использование прилегающих членов предложения, и т. д.). Синтаксические единицы способствуют поэтичности речи автора, частично также популярности. Они наиболее естественно выражают эмоцию, непосредственно сообщают речь, подчеркивают оригинальность национального поэтического и народного своеобразного мышления Капутикяна.

SUMMARY

In the language of memoirs of S. Kaputikian various syntactic units have a great stylistic-expressive significance (structural types of sentences: nominal impersonal, incomplete sentences, structures which are expressed by significant verb *e*, discounting, using of adjacent parts of the sentence, and so on). Syntactic units contribute to the poetic speech of the author, partly also to the popularity. They most naturally express emotions, report directly the speech, highlight singularity of national poetic and folk original way of thinking of Kaputikian.

